

Politika Dergisi - Naci Görür Mülakatı

İçeriği Yazan: [Editör](#) [1] Zaman: Çar, 12/08/2009 - 06:00

PD Roportaj Ekibi: [Nuran TALAY](#) [2]

Nuran TALAY: 1999 Gölçük Depremi'nden 2009 yılına kadar geçen süreçte depremde korunmak için neler yapıldı, ne gibi önlemler alındı?

Naci GÖRÜR: Depremde korunmak için çok fazla bir şey yapılmadı. Özellikle, devlet olarak Deprem Şurası yapıldı, ancak Deprem Şurası uygulamaya konulmadı. Bugüne kadar yerel yönetimler, özellikle Marmara Bölgesi'nde depreme hazırlık olmak üzere birtakım deprem yönetim merkezleri kurdular, deprem kurtarma ekipleri oluşturdular. Bu ekipler zaman zaman kendi aralarında tatbikatlar yapıyor. Ayrıca devlet kurumlarını güçlendirmek için bir takım çalışmalar yapıldı, hastaneler okullar belirli oranda güçlendirildi, boğaz köprüsü ve viyadükler depreme karşı daha korunaklı hale getirilmeye çalışılıyor. Tabii bu yapılanlar, İstanbul Valililiği ve İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nce, güçlendirmek, deprem olduğunda afeti yönetebilmek için, göçük altındaki insanları çıkartabilmek için, su yiyecek tedariki yapabilmek için alınan birtakım önlemler. Bu alınan önlemler zaten afeti yönetmek ile ilgili, ama afetten zarar görmemek için, riskleri önceden belirleyip bu riskler risk haline, tehlike haline dönüşmeden bir şeyler yapmak; asıl can güvenliğini sağlamak ile ilgili önlemlerdir. Bunun için bir şeyler yapmak gerekiyor; ancak yapılanlar son derece sınırlı. Devlet, binaları güçlendirme, birkaç viyadükü, yol ve boğaz köprüsünü güçlendirme ile sınırlı faaliyetler yürütüyor. Depremde bu yana 10 yıl geçmesine rağmen yapılan işler bu. Sadece mevcut olan bunlar değil ki. Bugün İstanbul'da Marmara Bölgesi'nde, Türkiye'nin büyük bir nüfusu yatıyor. 15 milyon kadar insandan söz ediyoruz. Bu insanların yerleşim alanlarını, deprem karşı güvenli hale getirmedikçe, büyük ölçüde depreme hazırlamadıkça, bu insanların hayat güvencesi, garantisi yok demektir. Bunu göz önüne alırsak, depremden yani 1999'dan bu yana 10 yıl içinde neler yapıldı dersek, bir şeyler yapıldı; ama yapılanlar yapılması gerekenlerin yanında sınırlı ve yetersiz.

Nuran TALAY: Toplumun deprem konusunda bilgisi nedir?

Naci GÖRÜR: Depremi ne olduğunu, tehlikeli bir şey olduğunu, can güvenliklerinin tehlikede olduğunu, göçük altında kalabileceğini, önemli bir kısmın canını ve malını kaybedeceğini biliyor. En azından 1999 depremindeki görüntülerden algılıyor ve korkuyor; ama depremin tabii bilimsel olarak nasıl meydana geldiğini, deprem olduğu takdirde neler yapması gerektiğini, deprem öncesinde ne gibi önlemler alması gerektiğini, deprem sonrasında neler yapması gerektiği noktasında planlı, dişe dokunur bir bilgi toplumun genelinde sınırlı. Ondan dolayı da kendi bulunduğu muhitin, binanın, çalıştığı işyerinin depreme ne derece dayanıklı olup olmadığını bilmiyor. Toplum olarak nasıl hareket edilmesi gerektiği bilinmiyor ve topluma bu konuda bir bilgilendirme, eğitime, bugünde, maalesef hala yapılmıyor. Toplum bu anlamda yetersiz ve bu yetersizliğin nedeni; bilgi topumu olmayışımız, yeterince araştırmayışımız, okumayışımız ve bilime önem vermeyişimiz.

Nuran TALAY: Halk, bireysel olarak depremden korunmak için neler yapabilir?

Naci GÖRÜR: Bireysel olarak da yapılacak şeyler var ancak toplumsal olarak, devlet ölçeğinde yerel yönetimlerce yapılacakların yanında bu çok önemli değil. Ancak yinede depremden korunmak için yaşadığı çevrede oturduğu evin, işyerinin depreme dayanıklı olup olmadığını araştırabilir, değilse depreme güvenli hale getirilmesini, güçlendirme çalışmalarının yapılmasını bireysel olarak sağlayabilir. Eğer bunu yapmıyorlar ise bu konuda mücadele edebilir. Özellikle yöneticilerden, siyasetçilerden, yerel yönetimlerden, bu deprem güvenliği noktasında çare bulmalarını, iş yapmalarını isteyebilir, demokratik yolla tepkilerini koyarak veya sivil toplum kuruluşlarına üye olarak bir anlamda "harekete geçirerek" deprem konusunda tavır koyabilir, destek isteyebilir. Nitekim biri genel, biri yerel olmak üzere iki seçim geçirdik ve gördük, halkın deprem konusunda siyasetçilerden bir talebi olmadı. Bu da gösteriyor ki halk deprem konusunda duyarlı değil. Kendi can güvenlikleri için daha dikkatli ve hazırlıklı olmalarında büyük fayda var. Kendi yerleşim alanlarının dışında evini dizayn edebilir, deprem sırasında düşmesi muhtemel olan ağır ve kendilerini

yaralayabilecek eşyaların sabitlenmesini sağlayabilirler. Deprem esnasında nasıl hareket edileceği, sonrasında nerede buluşulacağı hususunda birtakım hazırlıklar yapılabilir. Zaman zaman tatbikatlar yapılabilir. İnsanlar bu tatbikatları kendi aralarında yapmalı; çünkü devletimiz bunu organize etmiyor. Mahalle örgütleri halinde, komşuluk ilişkisi açısından olası bir depremde, birbirilerine nasıl yardım edileceği, neler yapılabileceği hususunda çalışmalar ve organizasyonlar yapılabilir. Ama ben bunu bizim halkımızın yapabileceği veya yapacağı konusunda pek olumlu düşünemiyorum maalesef. Devlet olmadığı sürece, bu önlemler bireysel, lokal (yerel) kalacaktır.

Nuran TALAY: *Medyada deprem konusunda halkı bilinçlendirmekten öte telaşlandırmaya yönelik hareket edenler hakkında ne düşünüyorsunuz?*

Naci GÖRÜR: Kötü niyetle hareket ettiklerini düşünmüyorum ancak, deprem tehlikesine yönelik halkı uyandırmak, halka unutturmamak için yapılıyor. Bu halka bir dürtü gerekiyor. Bunu devlet yapmıyor veya siyasetler, özel kuruluşlar, yerel yönetimler yapmıyor, bunu bilim adamları yapıyor. Bunu yaparken de kendi görüşlerini, hislerini o andaki düşüncelerine göre açıklıyor. Bazı insanlarda doğal olarak telaşlanıyor. Bir takım bilim adamları halkı rahatlatmak için çıkıyor. Ben de buna karşıyım. Bilim adamının görevi ne telaşlandırmak ne de rahatlatmaktır. Bilim adamı, salt bilimsel doğruları söyleyerek bilgilendirme yapılmalıdır. Bu noktada deprem konusunda araştırma yapmayan, araştırma içinde yer almayan insanların konuşmaması lazım. Ne yazık ki Türkiye’de medyada konuşan insanların %90’ı hiç deprem araştırması yapmayan, çalışmaların içinde olmayan ve hatta hayatı boyunca da doğru dürüst uluslararası standartta araştırma içinde olmayan insanlardır. Deprem ile ilgili bilimsel veri olmadan konuşulması iyi niyetle de olsa yapılması sakıncalı bir eylemdir. Örneğin, Deprem Konseyi kurulmuştu ancak anlaşılabilen bir şekilde lağvedilmişti. Dolayısıyla bilimsel verilere dayalı olarak halkı depreme karşı bilgilendirmeye yönelik, resmi bir kurumun oluşturulması yararlı olacaktır diye düşünüyorum.

Nuran TALAY: *Ayrıca neden deprem ile ilgili ayrı ayrı fikirler ortaya atılıyor ve fayların sayıları veya ölçüleri her bilim adamınca farklı değerlendiriyor bunu neye bağlıyorsunuz?*

Naci GÖRÜR: Bu da doğru değil. Araştırma içinde olan araştırma yapan bilim adamlarının böyle farklı açıklaması yok. Diğerleri zaten bizi ilgilendirmiyor. Deprem konusu bir fikir konusu değil, bu bilimsel verilere dayalı konuşulması gereken bir konudur. Eğer deprem konusunda farklı bir fikrin varsa uluslararası alanda bilim platformları, konferanslarda, kongrelerde fikirlerini sunarsın, araştırmanı yaparsın, dünyanın saygın dergilerinde yayınlarsın ve bütün dünyadaki bilim kamuoyu kriterlerinin dikkatine sunarsın. Ancak o zaman dikkate değer bulunur.

Nuran TALAY: *Buraya kadar sorduklarımı özet bir soruyla bitirmek istiyorum: 17 Ağustos Depremi’nden ders aldık mı, buna depremi birebir yaşayanlar dâhil?*

Naci GÖRÜR: Tabii ki hiç ders almadık. O ilk baştaki heyecanla, televizyonlarda gösterilen göçük altında kalan bireylerle, toplu mezarlarla, ölen insanlarla, gömülen insanları düşünerek o korku ile 17 Ağustos’u milat ilan ettik. “Unutmayacağız, unutturmayacağız” bu bir milattır dedik; ama “o” çabuk geçti. Bizim Türk toplumu balık hafızalı bir toplum olduğu için işine gelmeyi çok çabuk unutuyor. Onun içinde bu depremden ders falan aldığımız yok. O nedenle de herkesin kendine göre kendisini rahat ettireceği bir hikâyesi var; onun üzerine yatıyor, depremi de umursamıyor. Dolayısıyla devlet olarak millet olarak ders aldığımız yok. Ders alsaydık biz bugüne gelmezdik. Öyle olsaydı 1939 da Erzincan’dan başlayıp 1999 Gölcük Depremi’nde son bulan, birbirini tetikleyen zincirleme depremlerden zarar görmezdik. 7’den büyük 7 tane deprem var. 1939 Erzincan Depremi’nde 40.000 kişi öldü. Ders alan bir millet olsaydık 40.000 kişiyi gömdükten sonra adam gibi iş yapardık ve insanlarımız ölmezdi. Hiçbir şey yapmadığımız için geçen asır 100.000’in üzerinde insanı depremden dolayı gömdük. Deprem geliyor, vuruyor ve biz depremden sonraki yaraları sarıyoruz. Ölülerini gömüyoruz, yıkılanın yerine yeni evler yapıyor ve oturuyoruz. Bir sonraki deprem bizi vurmasın diye önlem almıyoruz.

Nuran TALAY: *Gelelim beklenen büyük Marmara Depremi’ne. Öncelikle şunu sorayım: Marmara fay hatlarını 3 boyutlu görmek, araştırmak mümkün mü?*

Naci GÖRÜR: Denizin altındaki fayları sismik çalışma yaparak, fayların deniz tabanını nasıl kestiğini, nereden nereye uzandığı gibi verileri bu çalışmalar esnasında görebiliyoruz. Teknik Üniversitemizin ekiplerince de yaptığımız çalışmalar esnasında deniz altı ile denizin dibine indiğimizde gözümüzle de fayların durumunu gördük. Üç boyutlu çalışmalarımız var, araştırmalarımızı yapıyoruz. Araştırma yapmak lazım derken bunu kastediyorum. Biz bu araştırmaları yapan tek ekibiz.

Nuran TALAY: *Marmara’nın altının fokur fokur olduğunu söylüyorsunuz size katılmayan meslektaşlarınız var. Bu konuda görüşünüz nelerdir?*

Naci GÖRÜR: Bana katılmayan meslektaşlarımdan benim gibi görmesi gerekir. Bizim araştırmalarımızın içinde, bizim yanımızda olmadıklarına, bizim ne yaptığımızı bilmedikleri göre, bana

katılıp katılmamaları bir şey ifade etmiyor.

Nuran TALAY: *Olası depremin kaç büyüklüğünde olacağını öngörüyorsunuz ve deprem halinde bir tsunami tehlikesi olur mu?*

Naci GÖRÜR: Tsunami olur. Bugüne kadar Marmara'da 40'ın üzerinde tsunami olduğu bilimsel araştırmalarla saptanmıştır. Bizim en son yaptığımız çalışmada 17 bin sene önce Tuzla açıklarında meydana gelen büyük bir denizaltı heyelanına bağlı olarak büyük bir tsunaminin olduğunu ve su seviyesinin yaklaşık 10 metre kadar yükseldiğini biliyoruz. Yine 1509 da, 1766'da tsunamilerin olduğu tarihi kayıtlarda var. Kaldı ki 1999 Depremi'nde Gölçük civarında da 3,5 metre yüksekliğinde tsunami olduğu tespit edilmiştir. Depremin büyüklüğü gelirse 7'den büyük olacağını söyleyebilirim. Birileri isim yapmak için 7,2 - 7,3 gibi tartışmalar yapmakta ve bu tartışmaların yapılması ayıptır. 7 ve üzerinde deprem olacak ve bu da büyük yıkım bir yıkıma neden olacaktır. Anlaşılması gereken de bu.

Nuran TALAY: *Bilime katkı olması açısından Marmara Depremi oldukça iyi bir kaynak olacak, "bu felaket tez zamanda olsun" beklentisine girilse dikkatler daha iyi çekilebilir mi?*

Naci GÖRÜR: Marmara bilim insanları için çok iyi bir fırsat. Geliyorum diyen bir deprem var. Ayak sesleri duyuluyor. Dolayısı ile gelmekte olan bir deprem. Deprem belirtileri nelerdir, neler olabilir olayını bilmek, bilim adamlarınca incelemek, son derece ilginç. Ve o nedenle de Marmara'ya uluslararası alanda ilgi fazla. Biz de uluslararası kaynaklar ile çalışmalarımızı yürütüyoruz. İnsanlarımız ölmesin diye sonuna kadar mücadele edip bir şeyler yapmak lazım. Doğruları söyleyip uygun şekilde yöneticilerimizi ve halkı bilgilendirmeye devam edeceğiz.

Nuran TALAY: *Gelelim beklenen soruya: Sizce İstanbul (Marmara) depremi ne zaman olur?*

Naci GÖRÜR: Deprem konusunda dakik zaman vermek mümkün değil. Zaman periyodu verilebilir. Bilim adamlarınca yapılan çalışmalar özellikle Parson ve arkadaşlarının çalışmaları dünyaca ünlü, saygın dergilerde yayınlanmıştır. İstanbul Depremi'nin, 1999-2029 yılları arasındaki bir süreçte gerçekleşme olasılığının % 62 olacağını söylüyorlar.

Nuran TALAY: *İstanbul'da beklenen büyük deprem olduğunda yardım sistemi çalışır mı ve diğer illerden yardım nasıl gelebilir?*

Naci GÖRÜR: Kurtarma sisteminin çok iyi çalışacağına inanmıyorum. Valiliklerin; kar geliyor, yağmur geliyor dendiğinde "her türlü önlem alındı" denmesine rağmen teslim olan İstanbul'un, deprem olduğunda her şeyin kontrollü olabileceğine inanmıyorum. Yardımlar, elbette gelecek; ama zamanında gelmedikten, göçük altında öldükten, salgın hastalıklar başladıktan sonra yardımın bir anlamı yok. Önemli olan zamanında ulaşmak ve gerektiği gibi insanlara gıda ve ilaç yardımlarını hızla yapmaktır.

Nuran TALAY: *Hastaneler, güvenlik kurumları depreme hazırlıklı mı?*

Naci GÖRÜR: İstanbul'da hastane fazla yok, zaten bir güçlendirmede yapılmadı. Deprem sırasında tam kapasite ile çalışsa da, güçlendirilmiş olsa da hastanelerin yararlılara yetişmesi, yeterli gelmesinin mümküniyeti yok. Bizim tek umudumuz İstanbul'da 1. Ordunun sahra hastaneleri oluşturması sureti ile depremde zarar görenlerin bu çadırlarda tedavi edilmeleri.

Nuran TALAY: *Marmaray Projesi kapsamında yapılan tüp geçit İstanbul Depremi'nden etkilenir mi?*

Naci GÖRÜR: Olası Marmara Depremi'nden her şey etkilenir, tüp geçit fay hattı üzerinde değildir, uzağındadır. Umuyoruz ve inanıyoruz ki bu tüp geçidi yapan firmalar, büyük ölçüde depremi çok iyi bilen, uluslararası ciddi firmalardır. Onlar, tüp geçidin bulunduğu yerin hangi şiddette etkileneceğini bilerek güvenlik katsayısını ona göre seçmişlerdir. Ve yapıyı da ona göre imal etmişlerdir. Depremden muhakkak etkilenecektir; ama muhakkak yara almadan, kırılıp dökülmeden atlatılabileceğini umuyorum. Bu projenin de böyle yapılıyor olması gerekir. Öyle yapılmıyor ise vay halimize.

Nuran TALAY: *Ülkemizde deprem bölgesi bir hayli fazla, bu lokasyonlarda bilişim yatırımları yaparken sizce nelere dikkat edilmeli?*

Naci GÖRÜR: Ülkemizin % 90'ı deprem bölgesi içinde. Bu bölgelerde hem yerleşim hem de sanayi yerleşmeleri yaparken o bölgedeki deprem büyüklükleri gözetilerek yerleşimin yapılması gerekir. Sanayinin çok büyük bölümü Marmara Bölgesi'nde deniyorsa, demek ki bilinçsizce yerleşilmiş. Depremin büyüklüğünü hesap etmeden böyle bir yerleşme yapmış. İstanbul depreminde bu daha da büyük olacak, bununla ilgili de ne yazık ki bir çalışma olmadı.

Nuran TALAY: *Üniversitenizin (İTÜ) üzerinde çalıştığı depremde bina duvarlarının düzlem dışı devrilmesini engelleyecek cam lif esaslı ürünler yeni yapılarda kullanılıyor mu ve bu malzeme eski binalarda uygulanırsa fayda sağlar mı?*

Naci GÖRÜR: İstanbul Teknik Üniversitesi Faruk Karadoğan grubunun binaların bazı bölme duvarlarında, lif gibi, elyaf gibi, tel, çelik, çeşitli sıvalar gibi ürünleri uygulayarak bölme duvarları,

taşıyıcı duvara dönüştürerek binanın tümünden yıkılmasını engellemek mümkün. Teknik üniversitemizde bu konuda çalışmalar ve bilgi birikimi var. Bunların uygulanması büyük ölçüde can kaybını azaltacaktır. Biz bunu devlete ve belediye yetkilerine söylediğimiz halde bugüne kadar hiç bir olumlu sonuç alamadık.

Nuran TALAY: *Ekonominin teğet geçtiği söylense de, işsizlik ve beraberinde gelen ekonomik çöküş ortada. Marmara depreminde on binlerce can kaybı, büyük fiziksel yıkımlar ve ekonomik kayıplar olacak. Şimdiden tüm bunların önlemi ısrarla neden alınmıyor?*

Naci GÖRÜR: Türkiye çok büyük bir ekonomik darbe yiyecektir. Türkiye Cumhuriyeti'nin deprem darbesinden sonra kolay kolay ayağa kalkması mümkün değildir; çünkü Marmara Bölgesi, Türkiye'nin ekonomik can damarıdır. Burada, ekonominin sessizliğe gömülmesi bütün Türkiye'yi etkileyecektir. Yani bizim yöneticilerimizin anlamadığı, sözü edilenin bir Erzincan Depremi olmadığıdır. Orada olsa yani oradaki insanlar başının çaresine baksın denilir ve unutulur. Marmara Bölgesi'nde deprem bütün Türkiye'yi sarsacak çok büyük maddi zararlara neden olacaktır. Onu, şimdi birileri yönetimlere hoş görünmek için çeşitli nedenler ile depremle ilgili senaryoları yaparken bu ekonomik zararı az gösteriyorlar. İşte 10 milyar dolar 5 milyar dolar gibi, değil! Türkiye'nin altından kalkamayacağı kadar büyük, "bağımsızlığını yitirebileceği" doğrultuda bir ekonomik darbe yiyebilir. Bu gerçeğe rağmen burada devlet yönetimi, yerel yönetimler işi ciddiye almıyor.

Siyasi yönetimler, yerel yönetimler belli bir periyot için seçiliyorlar. 4 sene ondan sonra amaçları bir dört sene daha iktidara gelmek. Bunun içinde cilalı, boyalı, göze hoş gelecek işler içinde olmak istiyorlar. Deprem gibi ağır, güç, komplike (karışık) bir konunun altına kendi iktidarları döneminde elini sokmak istemiyorlar; çünkü bitirip bitiremeyecekleri, yapıp yapamayacakları kuşkulu. Becerip beceremeyecekleri kesin değil. Bu sebeple niye iktidarlarını tehlike altına atsinlar ki. Onun için bu işi mümkün olduğunca bir kenara bırakmak en güzeli. Başka bir bakış açısı ile de toplumun kadercı bir yapısı var. Allah büyüktür, Allah'tan geldi gibi bir inançla, kadercı bir bakışı var. Halkın Allah'tan geldi bakışı ile siyasetçilerin bu işe hevesli olmayışı bugün Türkiye'nin gerçeğinde var. Siyasetçi böyle sonu belli olmayan bir işe girmek yerine herkesin gönlünü alan, işte şeker dağıtılsın, piring dağıtılsın, kömür verilsin, buzdolabı verilsin, oraya yol yaparsın, buraya bahçe yaparsın, park yaparsın, göz alıcı - göz boyayıcı işler yaparsın, bir daha oy alırsın niye böyle temel işlere girip de herkesi birde rahatsız edeceksin. Halkımızda bilinçsiz olduğundan rahatsız olacak. O yüzden her şeyi bırakıp sessizliğe gömülmesini istiyorlar.

Nuran TALAY: *Deprem araştırmalarınıza kaynak nereden buluyorsunuz?*

Naci GÖRÜR: Uluslararası alandan temin ediyoruz. Nitekim Ağustostan Ekim ayına kadar Lösava ve Uranyum gemileri ile araştırma yapacağız. Bunu da Avrupa Birliği'nin 7. Çerçeve Programı dâhilinde yapacağız. AB, Güneydoğu Asya'daki Buke Depremi'nde ölen insanlardan sonra Akdeniz'deki tehlikeler için Esoned Projesi'ni başlattı ve biz buna Marmara'yı eklettik. Ülkemizden kaynak ve destek bulamıyoruz ve aramızda ne yerel yönetim ne de hükümet var diyoruz. Ancak bunu duydukları halde halen cevap vermediler.

Nuran TALAY: *Peki son olarak olası deprem olduğunda halk siyasilere sormayacak mı hesabını?*

Naci GÖRÜR: Halka gidecekler, Türk büyüktür, partimiz muktedirdir, Allahtan geldi, sizi aç bırakmayız, sizi evsiz bırakmayız, ev yaparız yol yaparız diyip yine alkış alacaklar.

Nuran TALAY: *Son olarak eklemek istediğiniz nedir?*

Naci GÖRÜR: Yineliyorum arkamızda ne bir yerel yönetim, ne de hükümet var. Çalışmaları kendi çabalarımızla yürütmeye devam ediyoruz. Bizim için aslolan insan ve onun can güvenliği.

Nuran TALAY: *Değerli vaktinizi bize ayırdığınız için teşekkürler.*

Naci GÖRÜR: Ben teşekkür ederim.

iletisim@PolitikaDergisi.com

Yorumlar

Kaynak URL (21/05/2024 - 01:33 tarihinde yazdırıldı):

<https://www.politikadergisi.com/roportaj/politika-dergisi-naci-gorur-mulakati>

Bağlantılar:

[1] <https://www.politikadergisi.com/pd-uye/editor>

[2] <https://www.politikadergisi.com/pd-uye/nuran-talay>